

ham — under adskillig Banden for Resten — om, hvad der var Grunden til at han ikke vilde aflægge Ed. Manden svarede derpaa: Jeg tror hverken paa Vorherre eller Fanden, saa hvad det angaar, kunde jeg saamænd aflægge Ed paa hvad som helst der forlanges, naar jeg ikke vidste, at jeg blev ramt af de borgerlige Love, hvis jeg gjorde falsk Ed. Det kunde Dommeren ikke gøre noget ved, sagde han, Manden skulde aflægge Eden. Dommeren afsagde da den Kendelse, at han under en daglig Mulk skulde aflægge Eden. Manden holdt det gaaende i 8 Dage, saa kunde han ikke længere, for han havde ikke Raad til at betale de mange Mulkter, der faldt paa, og saa aflagde han Eden.

Jeg kan heller ikke se andet, end at det er yderst forargeligt at anvende Eden paa den Maade. Naar man lige over for den Mand, der skal afgive sin Vidneforklaring, anvender det Tvangsmiddel, som man har deri, at en Mand for falsk Forklaring for Retten straffes med fra 2—10 Aars Strafarbejde, forekommer det mig, at saa har man gjort, hvad der med Rimelighed kan forlanges af den jordiske Retfærdighed for at faa Sandheden frem, og jeg skal for mit Vedkommende ikke have det ringeste imod, at man sætter Straffen op til noget endnu højere. Men det forekommer mig at være en absolut Fejl, at man anvender den Ed længere, som man nu har anvendt saa længe, og med den Formaningstale, som nu bliver brugt. Jeg talte før om, at de to Vidner vare ikke ligestillede, af hvilke det ene Vidne skal aflægge Ed, medens det andet Vidne kan nøjes med at afgive en Erklæring paa Ære og Samvittighed. Vidnerne ere ikke i sig selv ligestillede, og Parterne i Sagen blive det jo heller ikke, for saa vidt som det ene Vidne staar paa den ene Parts Side og det andet Vidne paa den anden Parts Side. Mener man i Virkeligheden at der er noget mere tvingende med Hensyn til at faa Sandheden frem, naar en Mand skal aflægge Ed, end naar han kan nøjes med at afgive en Erklæring paa Ære og Samvittighed, maa man ogsaa være paa det rene med, at saa staar den Part bedst, der har den mest tvingende Sandhedsfremskaffelse paa sin Side, medens den anden vil komme til at staa svagere i dette Forhold. Jeg har ikke tænkt, at der behøvedes nogen meget lang Motivering af de Forslag, Mindretallet her har stillet. Jeg hørte nok, at den ærede Ordfører udtalte, at det var et Spring helt ud i Mørket, hvis man nu gik bort fra

Edsaflæggelsen og over til at nøjes med en Erklæring paa Ære og Samvittighed. Men jeg mener dog ikke, at det Spring i Virkeligheden er saa stort, naar man ser hen til, at Forslaget netop hjemler en saadan Erklæring paa Ære og Samvittighed, der kan afgives af alle, som ikke have nogen religiøs Overbevisning, af alle, for hvem der ikke i Forvejen findes en fastsat Edsformular. Jeg kan derfor ikke se, at Springet er større end, at man godt kan gøre det, og jeg føler mig overbevist om, at Vidneforklaringerne ville ikke blive daarligere eller mindre sandfærdige, fordi man afskaffer Eden og nøjes med Erklæringen paa Ære og Samvittighed, naar blot man har det bag ved, at den Straf, som man efter vore borgerlige Love kan idømme den, der afgiver en falsk Forklaring, bliver tilstrækkelig haard.

Jeg ser godt det nødvendige i, at Vidners Vidnesbyrd er overensstemmende med Sandheden, og jeg indser godt, at det er rimeligt og rigtigt, at der gøres, hvad der kan gøres, for at Sandheden kommer frem. Men jeg vil tillade mig at paastaa, at selv til dette Formaalets Opnaaelse har man ikke Ret til at kræve den Edsaflæggelse, som man hidtil har krævet. Vi maa jo huske paa, at er der noget, der er sløvende over for Spørgsmaalet om Edens Hellighed, er det baade den Maade, hvorpaa Eden anvendes i disse mange smaa bitte Spørgsmaal — Spørgsmaal om rene Snurrepiberier — og den Maade, hvorpaa Edsaflæggelsen ofte foregaar. Jeg saa derfor selvfølgelig helst, at man stemmer for hele den Række Ændringsforslag, som dette Mindretal har stillet angaaende Eden, men skulde man mod min Forventning forkaste disse Forslag, kan jeg kun tilraade, at man følger de Ændringsforslag, der gaa ud paa, at Edsaflæggelsen i hvert Tilfælde først skal foregaa, efter at Vidnet har afgivet sin Forklaring, saa at det ikke forlanges, at Vidnerne straks, naar de stedes til Forklaring skulde aflægge Eden. Forholdet er jo ofte det, at efter at et Vidne har afgivet sin Forklaring, kan han komme i Tanker om et eller andet, han ønsker at rette ved denne sin Forklaring — Vidner kunne jo ofte komme til at afgive Forklaringer i Sager, der ere Aar gamle, og om hvilke de ikke ere i Stand til i Øjeblikket at give den nøjeste Besked, da de ikke have alting staaende klart i Hukommelsen —, men skulde de aflægge Eden forud, ja, saa ville de vel nok kunne rette paa Forklaringen bagefter, men de fleste Vidner, som paa